

ชื่อวิทยานิพนธ์	สถานภาพทางทรัพยากร ความไม่เสมอภาค และความสุขโดยรวมของ ครัวเรือนในชุมชนชนบท: กรณีศึกษาใน 2 ชุมชนของจังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายอาหะมะ ดือรามะ
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
ปีการศึกษา	2549

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานภาพทางทรัพยากรของครัวเรือน  
ใน 2 ชุมชนชนบทที่อยู่ห่างไกลและอยู่ใกล้เมืองใหญ่ (2) ความไม่เสมอภาคในสถานภาพทาง  
ทรัพยากรด้านต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างชุมชนและระหว่างครัวเรือนที่นับถือศาสนาต่างกันในแต่ละ  
ชุมชน (3) ความสุขโดยรวมของครัวเรือนในชุมชน และ (4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ  
ทรัพยากรกับความสุขโดยรวมของครัวเรือน

ประชากรในการศึกษา คือ ครัวเรือนในชุมชน 2 ชุมชนชนบทในจังหวัดสงขลา ซึ่ง  
เป็นชุมชนที่ห่างไกลจากศูนย์กลางทางการค้าหรือเมืองใหญ่ 1 ชุมชน และชุมชนที่อยู่ใกล้เมืองใหญ่  
อีก 1 ชุมชน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มชุมชนละ 250 ครัวเรือน เก็บ  
รวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่โดยการสัมภาษณ์ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่เรียกว่า Resource and  
Need Questionnaire (RANQ)

ผลการศึกษาสถานภาพทางทรัพยากรพบว่า ทรัพยากรมนุษย์ มีความแตกต่างกัน  
เล็กน้อยในสองชุมชน ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติ ครัวเรือนในชุมชนไกลเมืองใหญ่มีส่วน  
ของการครอบครอง เข้าถึง และใช้ประโยชน์สูงกว่าในชุมชนใกล้เมือง ด้านทรัพยากรวัตถุ มีความ  
แตกต่างเล็กน้อยในสองชุมชน ด้านทรัพยากรสังคม มีความคล้ายคลึงกัน คือ ครัวเรือนในทั้งสอง  
ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทางสังคมน้อย ส่วนด้านทรัพยากรวัฒนธรรม ใน  
ชุมชนใกล้เมืองมีชาติพันธุ์ที่อิงศาสนา คือ เป็นไทยมุสลิมและไทยพุทธในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน  
ขณะที่ในชุมชนไกลเมืองนั้น สัดส่วนของครัวเรือนไทยพุทธกับครัวเรือนไทยมุสลิมมีความแตกต่าง  
กันอย่างชัดเจน และยังมีความแตกต่างเล็กน้อยในตำแหน่งที่บ่งบอกถึงสถานะทางสังคมระหว่าง  
ชุมชนและกลุ่มศาสนา จากการประเมินความเพียงพอของครัวเรือน 6 ด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ  
ทรัพยากร พบว่า โดยส่วนใหญ่ครัวเรือนในทั้งสองชุมชนมีความเพียงพอเกือบทุกด้าน ยกเว้น  
ความเพียงพอของทรัพยากรมนุษย์เกี่ยวกับการศึกษา ที่ครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ในทั้งสองชุมชน

ประเมินว่ายังไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม คริวเรือนในชุมชนใกล้เคียงมีสัดส่วนของความไม่เพียงพอในทุก ๆ ด้านสูงกว่าคริวเรือนในชุมชนใกล้เคียง

การเปรียบเทียบความไม่เสมอภาคในสถานภาพทรัพยากรของคริวเรือนระหว่าง 2 ชุมชน พบว่า ตัวแปรด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อาชีพและการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ขนาดที่ดินที่ใช้ทางการเกษตร สัดส่วนที่ดินที่มีการชลประทาน และการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่เป็นสมบัติสาธารณะ ด้านทรัพยากรวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือการผลิตบางประเภท ทรัพย์สินในคริวเรือนทุกประเภท ที่ตั้งของห้องครัว ยุ่งฉาง และห้องส้วม การมีน้ำประปา การมีโทรศัพท์พื้นฐาน แหล่งน้ำดื่มหลัก แหล่งเชื้อเพลิงหลัก ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ชาติพันธุ์ และการมีชื่อตำแหน่ง ในขณะที่ด้านทรัพยากรสังคม ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความไม่เสมอภาคของสถานภาพทรัพยากรระหว่างคริวเรือนที่นับถือศาสนาต่างกัน พบว่า ในทั้งสองชุมชนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคริวเรือนศาสนาพุทธกับคริวเรือนศาสนาอิสลามในทุกทรัพยากร โดยแตกต่างในรายละเอียดของชนิดทรัพยากรด้วย

สำหรับความสุขโดยรวมของคริวเรือน พบว่า สัดส่วนคริวเรือนในชุมชนใกล้เคียงที่มีความสุขโดยรวมมีมากกว่าคริวเรือนในชุมชนใกล้เคียง เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเพียงพอในด้านต่าง ๆ กับความสุขโดยรวมของคริวเรือน พบว่า ในชุมชนใกล้เคียง ความสุขโดยรวมของคริวเรือนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเพียงพอด้านการศึกษาที่อยู่อาศัย รายได้ และเครื่องนุ่งห่ม ในขณะที่ชุมชนใกล้เคียงนั้น ความสุขโดยรวมของคริวเรือนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเพียงพอทุก ๆ ด้าน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขโดยรวมกับสถานภาพทรัพยากร พบว่า ในชุมชนใกล้เคียง การใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่เป็นสมบัติสาธารณะ กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ตกแต่งบ้านและเครื่องครัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสุขโดยรวม ส่วนชุมชนใกล้เคียง จำนวนที่ดินทางการเกษตร อุปกรณ์การผลิตอื่น ๆ เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ตกแต่งบ้านและเครื่องครัว ลักษณะห้องครัว และการมีไฟฟ้าใช้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสุขโดยรวม

<b>Thesis Title</b>	Resource Profile, Inequality and Global Happiness in Rural Communities: A Case Study in Two Communities in Changwat Songkhla
<b>Author</b>	Mr. Ahama Dueramae
<b>Major Program</b>	Agricultural Development
<b>Academic Year</b>	2006

### **ABSTRACT**

Objectives of this research were to investigate: (1) resource profiles of households in two rural communities — one was remote, another was located adjacent to a big city; (2) the inequality in various aspects of the resource profiles among households comparing between communities and households affiliated to different religion in each community; (3) the global happiness of households in rural communities; and (4) the association between resource profiles and household global happiness.

The population used in this study was households in two rural communities in Songkhla Province: one located far from the commercial centre or main city, another located adjacent to the main city. Samples were selected by means of simple random sampling using the sampling table and covered 250 households in each community. Data were mainly collected using a structured questionnaire known as Resource and Need Questionnaire (RANQ).

Results of the resource profile investigation revealed that human resources were slightly different between communities. Natural resources were considerably different between communities, as households in the community adjacent to the main city owned, had access and utilised more of this type of resources than those in the community far from the main city. Social resources were similar between communities, i.e. households in both communities had little role and participation in social organisations. Cultural resources were different between communities with respect to religious ethnic composition -- the community close to the main city was composed of Thai Muslims and Thai Buddhists almost equally, while the community far from the main city had a different proportion of Thai Muslims and Thai Buddhists -- and holding of titles indicating social status differed between communities as well as between ethnic groups. A self-

assessment of household resource adequacy in 6 aspects that were related to resource profiles revealed that the majority households had adequate resources in almost all categories with an exception of education in human resources category which the majority households in both communities assessed that still inadequate. Nevertheless, a higher proportion of households with inadequate resources in all categories was observed in the community far from the main city than in the community adjacent to the main city.

A comparison of inequality in household resource profiles by categorising between two communities revealed as follows. Among human resource variables, occupation and education were significantly different. Natural resource variables that were significantly different included size of land used for agriculture, proportion of irrigated land and utilisation of common-property environmental resources. Differences in material resource variables were found in some types of production tools; all types of household assets; location of kitchen, farm product storage, toilet; access to pipe water and basic telephone; source of drinking water; and source of fuel. Cultural resource variables that were different included ethnicity and titles. None of social resources differed significantly. When compared between households belonging to different religious groups, significant differences were found between Muslim and Buddhist households in all categories of resources with some detail differences in each type of resources.

With respect to global happiness, the proportion of households that were happy was higher in the community adjacent to the main city than in the community far from the main city. When analysed the association between resource adequacy and global happiness, the results showed that the global happiness was associated significantly with adequacies in education, housing, income and clothing among households in the community adjacent to the main city. While households in the community far from the main city, the global happiness was associated significantly with adequacies in all types of resources.

The analysis of association between the global happiness and resource profiles revealed that significant association was found between the global happiness and utilisation of common-property environmental resources; ownership of house, electric appliances, furniture and cooking utensil, jewellery and title holding; among households in the community far from the main city. In the community close to the city, the household global happiness was significantly associated with: amount of agricultural land; kitchen location; ownership of other types of

production equipments, electric appliances, furniture and cooking utensil, and jewellery; and access to main electricity.